

תיקון 190

במאמר זה אנסה להסביר בבהירות ותמציתיות את תיקון 190 לפקודת מס הכנסה שנכנס לתוקפו בשנת 2012.

בכדי להתחיל – חייבים להבין את העבר.

ב-2008 נכנס לתוקפו תיקון 3 לחוק הפיקוח על הגמל שהשינוי העיקרי בו היה הפיכתן של קופות הגמל לקופות שאינן משלמות לקצבה כך שמשנת 2008 בוטלו קופות הגמל שמהן היה ניתן למשוך סכומים חד-פעמיים פטורים ממס לאחר 15 שנה במקרה של עצמאי או לאחר עזיבה (בתנאים מסוימים) במקרה של שכיר.

כמו כן, נקבעה קצבה מזערית שמטרתה לוודא שכל פורש מקבל קצבה מזערית (נכון לשנת 2017 כ-4,500 ש"ח) לפני שיוכל למשוך סכומים הוניים. הסיבות לכך היו הן דאגה לציבור וגם למדינה שרצתה להסיר מעצמה את הדאגה לאזרחים שנשארו ללא אמצעי מחיה למעט ביטוח לאומי. אולם תיקון 3 הוביל לשורה של בעיות ולקונות שדרשו תיקון. תיקון 190 נועד בין היתר לפתור בעיות אלה.

וכעת ניתן לגשת לתיקון עצמו.

אחלק את המאמר למספר פרקים ואנסה לעמוד על השינויים שיצר התיקון לעומת המצב קודם לכן.

פטור ל"קצבה מזכה"

הקצבה המזכה היא הסכום שממנו נקבעים הפטורים למס ונכון לשנת 2017 היא עומדת על 8,360 ש"ח.

עד למועד התיקון שיעור הפטור עמד על 35% מסכום זה. החל ממועד התיקון ובאופן מדורג יעמוד הפטור כמתואר בטבלה שלהלן:

שנים	שיעור הפטור מתוך ה"קצבה המזכה"	הפטור לקצבה (לפי תקרת "קצבה מזכה" בשנת 2017)
2012-2015	43.5%	3,645 ש"ח
2016-2019	49.0%	4,096 ש"ח
2020-2024	52.0%	4,347 ש"ח
2025 והלאה	67.0%	5,601 ש"ח

אדגיש שהפטור ניתן מהקצבה המזכה וללא תלות בסכום הקצבה בפועל ולכן מדובר בעצם בסכום קבוע שלא יכול לעלות על גובה הקצבה עצמה.

המשמעות של הסכום שמתואר בפטור לקצבה (כמפורט בטבלה) היא בעצם הפחתה של הפנסיה בסכום המתאים ותשלום מס על פי מדרגות המס ונקודות הזיכוי על הסכום לאחר הפחתתו בסכום הפטור.

אבל ... מסתבר שהדברים לא כל כך פשוטים, מדוע? כיוון שהסכומים המתוארים נכונים בתנאי שהפרט שמממש את הפטור לא משך מענקי פרישה פטורים במהלך שנות עבודתו שהוגדרו כ-32 שנות העבודה האחרונות (במקום 15 שנים קלנדריות לפני גיל הפרישה קודם לתיקון). לשם כך קיימת נוסחת הקיזוז שנועדה להפחית מהפטורים את הסכומים שהתקבלו בפטור ממש. לא ארחיב מעבר לכך, וזאת כדי לא לסבך את ההסבר, אולם מהאמור ניתן ללמוד שניתן "פיצוי" על ביטול האפשרות לבצע הפקדות הוניות לקופות הגמל (ועל הפיכת כספים אלה לחייבים במס כקצבה) וכן שניתן לבצע "היוון" קצבה (משיכת כספים חד פעמית) בכללים שהוכתבו מעבר לקצבה המינימאלית.

קצבה מוכרת

מטרתה של הקצבה המוכרת היא למנוע כפל מס. משמעותה הינה מתן פטור ממס לחלק הקצבה הנובע מ"קצבה מוכרת".

אסביר - במהלך השנים יתכנו מצבים שעובד לא נהנה מהטבת מס על מלוא הפקדותיו לביטוח פנסיוני (כאשר הפקדותיו עולות על התקרה) והן על הפקדות המעסיק לתגמולים מעבר לתקרה שעליהן הוא מחויב בשווי מס (פעמיים וחצי השכר הממוצע במשק).

לחילופין, כספים שהופקדו לקופת גמל ושלא ניתן היה לקבל בגינם הטבות מס (יש לשים לב לניסוח, כיוון שאם ניתן היה לקבל הטבה אף שלא נוצלה, לא יחול התיקון על סכומים אלה).

הקצבה המוכרת קיימת משנת 2000 אולם תיקון 190 שינה חלק מהכללים.

עד תיקון 190 הקצבה המוכרת היתה הגבוה מבין הקצבה המזכה או הקצבה המוכרת. לאחר תיקון 190 ניתן לקבל גם את הקצבה המזכה וגם את הקצבה המוכרת.

ישנן מגבלות נוספות כדוגמת החרגה של "קרנות פנסיה ותיקות" מקבלת קצבה מוכרת, אפשרות למשוך את היתרה החל מגיל 60 בלבד והחובה שתהיה קצבה מזערית.

החל משנת 2017 קובע חוק ההסדרים שהפקדת מעסיק לפיצויים מעל שכר חודשי של 32,000 ש"ח יחויב העובד בשווי מס, גם שווי מס זה יהיה זכאי להכרה כקצבה מוכרת.

הבעיה העיקרית של הקצבה המוכרת היא האפשרות המעשית לקבלה בפועל. לאדם הפשוט אין את הידע והכלים לפנות למס הכנסה בנושא מורכב זה וגם אנשי המקצוע נתקלים בלא מעט קשיים. יחד עם זאת, במרבית המקרים שוויה של הקצבה המוכרת, בדרך של הקטנת חבות המס לכל תוחלת החיים (!) מסתכמת בסכום משמעותי ולכן מומלץ לפנות לגורם מקצועי על מנת לממשה.

הפקדה לקופת גמל כ"קצבה מוכרת"

אחת מהנגזרות של הקצבה המוכרת היא האפשרות להפקדת "כספים פרטיים" במסגרת תיקון 190, את היתרות המוגדרות כקצבה מוכרת ניתן למשוך בכל עת החל מגיל 60 ובלבד שלחוסך קיימת קצבה מזערית שסכומה, נכון לשנת 2017, הינו 4,405 ש"ח בחודש. עבור הפקדות בסכום של עד 34,056 ש"ח (בשנת 2017) תהיה חבות עתידית במס (בכפוף לפטורים) והפקדה מעבר לסכום זה תהיה פטורה ממש. במרבית הגופים המנהלים קופות גמל, ינוכה מס בשיעור של 15% מהרווחים הנומינאליים ישירות על ידי הקופה מבלי שהחוסך ידרש להמציא לה אישור מתאים מפקיד השומה. היתרונות של ההפקדה לקצבה מוכרת הם: (1) חבות במס בשיעור של 15% על הרווח הנומינלי במקום 25% מהרווחים הראליים, מתאים במיוחד לתקופה בה האינפלציה נמוכה (2) המס משולם במועד המימוש בלבד (3) מעבר בין מסלולי השקעה אינו כרוך בתשלום מס לעומת (לדוגמא) שינוי בקרן נאמנות (4) מי שהגיעו לגיל פרישה וזכאי לפטור ממס עבור רווחים משוק ההון

איל עצמון – ייעוץ פנסיוני אובייקטיבי

יכול לבצע מכירה ורכישה מחדש בכל סוף שנה על מנת ליהנות מפטור ממס על רווח הון (5) השקעה באמצעות קופות הגמל כוללת נכסים לא סחירים, יתרון במיוחד בתקופה בה הריבית נמוכה (6) עלויות ניהול כוללות נמוכות יותר לעומת קרן נאמנות (לדוגמא) בה נשלם עמלות כמו: קניה/מכירה, דמי משמרת, ועוד (7) במקרה של פטירה לפני גיל 75, המוטבים/יורשים יהנו מפטור מלא ממס (8) העברת החיסכון לדורות הבאים תאפשר להם להמיר את סכום החיסכון לקצבה (בהגיעם לגיל 60), במקרה כזה הקצבה תהיה פטור ממס כולל פטור ממס על מס רווח ההון

בעלי שליטה

בעבר, מטרתו של סעיף 9(32) לפקודה היתה למנוע ניצול לרעה של בעלי חברות מעטים על ידי הפרשות גבוהות לקופות גמל. לאחר תיקון 190, התייתרה חלק מההוראה וכיום ההפרשה לתגמולים לבעל שליטה שווה לעובד "שכיר רגיל" ואילו מגבלת ההפקדה לפיצויים נותרה על כנה וכן מגבלת ההוצאה המוכרת בהפקדה לקרן השתלמות. כמו כן, על פי תיקון זה, יכול בעל שליטה לקבל פנסיה "תקציבית" מהחברה שבשליטתו בשיעור שלא יעלה על 1.5% ממשכורתו הממוצעת לכל תקופת עבודתו בחברה.

פריסת הפרשי קצבה

עד לתיקון הנוכחי, לא ניתן היה לבצע פריסת מס על הפרשי קצבה והם נחשבו כהכנסה חייבת כשנתקבלו. התיקון מאפשר לפרוס הפרשי קצבה לשנים בגינן שולמו, עד ל-6 שנות פריסה אחורה (עבור כל 4 שנות עבודה ניתנת שנת פריסה אחת עד לתקרה כאמור) ולהקטין את תשלום המס. תוקף התיקון מ-1.1.2011.

משיכה מקופה "לא משלמת"

על פי הכללים שנקבעו, לא ניתן לבצע משיכה ישירה מקופת גמל לא משלמת לקצבה (למעט משיכת כספי פיצויים) ויש להעביר כספים אלה לקופת גמל משלמת לקצבה ולבצע המשיכה ממנה. על מנת שלא לגרום לסרבול מיותר, נקבע כי מי שהגיע לגיל פרישה ולא משולמת לו פנסיה מקופה שאיננה קרן פנסיה ותיקה או פנסיה תקציבית, או שמשולמת לו קצבה כזו בסכום העולה על סכום הקצבה המינימלי שנקבע, יוכל לבצע משיכה ישירות מקופה לא משלמת לקצבה אם סך הכספים שרשותו בקופות גמל לא משלמות לקצבה אינו עולה על "סכום הצבירה המזערי" כ-92,000 ש"ח נכון ל-2017.

השארת כספים בקופת גמל

היו מספר מצבים בהם נשארו כספים בקופות גמל. התיקון מסדיר מצבים אלה. כדוגמה, השארת כספי הפיצויים בקופת גמל לאחר פרישה מעבודה והתחשבנות בגינם. במצב כזה יועברו הכספים לתכנית שונה ויגבה מס רווחי הון בשיעור של 25% על הרווח הריאלי. דוגמא שניה - האפשרות להעביר כספי קופת גמל של עמית שנפטר למוטבים, דרך דומה, הפקדת הכספים בקופה חדשה ותשלום מס רווחי הון.

איל עצמון – ייעוץ פנסיוני אובייקטיבי

טלפון: 03-9199938

פקס: 1533-9199938

מייל: azmonadv@gmail.com

www.azmonadv.com